

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályozás fejlődése
az Európai Unióban az 1968-as Brüsszeli Egyezménytől napjainkig**

Szerző: dr. Varga Nóra

Budapest,
2015. augusztus 27.

A bírósági végrehajtás területén az Európai Unió legfontosabb szabályozási tárgyköre a határozatok elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása. Ebben a témában az európai uniós jogalkotás immár hosszú múltra tekint vissza, és számos közösségi és uniós jogforrást hívott életre az az igény, hogy a tagállamok ne gördítsenek akadályokat a követelések határokon átnyúló érvényesítése elé. A belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében ugyanis már az európai integráció korai időszakában szükségesnek tűnt a bírósági határozatok szabad áramlásának biztosítása, azaz meg kellett teremteni a feltételeit annak, hogy az egyik tagállamban hozott határozatok a többi tagállamban minél egyszerűbb és gyorsabb eljárásban elismerhetők és végrehajthatóvá nyilváníthatók legyenek. Ebből az okból már az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés, azaz az 1957. évi Római Szerződés is tartalmazott olyan rendelkezést, amelyben a külföldi határozatok elismerését és végrehajtását érintő tagállami szabályok közelítésére vonatkozó igény mutatkozott meg. A Római Szerződés 220. cikke (az Amszterdami Szerződéssel történt módosítást követően 293. cikke) szerint a tagállamok [...] tárgyalásokat folytatnak egymás között annak érdekében, hogy [...] a bírói döntések és a választottbírói ítéletek kölcsönös elismerésére és végrehajtására vonatkozó alakszerűségeket egyszerűsítsék.

A határozatok határokon átnyúló elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása terén az első jelentős lépést a Római Szerződés 220. cikkének végrehajtása érdekében, és a Közösségben letelepedett személyek jogainak védelme érdekében¹ kormányközi alapokon létrejött egyezmény, az 1968. évi *Brüsszeli Egyezmény* jelentette, amely a joghatósági kérdések mellett a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok elismerését és végrehajthatóvá nyilvánítását is szabályozási körébe vonta. A nemzetközi szerződés 1973. február 1-jén lépett hatályba olyan zárt egyezményként, amelyet csak az Európai Gazdasági Közösség akkori tagállamai írtak alá, és amelyhez csak a később taggá váló államok csatlakozhattak.

Az Európai Gazdasági Közösségben, majd a jogutód Európai Közösségben és Európai Unióban mintegy 30 éven keresztül, a Brüsszel I Rendelet elfogadásáig a Brüsszeli Egyezmény alapján történt a külföldi tagállami határozatok elismerése és végrehajtása. Az egyezményt felváltó jogi aktus

---

¹ Egyezmény (1968. szeptember 27) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, preambulum

elfogadásához vezető utat az 1993. november 1-jén hatályba lépett Európai Unió létrehozásáról szóló Maastrichti Szerződés nyitotta meg. Ez a szerződés ugyanis az újonnan létrejött Európai Unió szabályozási tárgykörébe vonta a polgári ügyekben történő igazságügyi együttműködést az Unió harmadik pillérét alkotó bel-és igazságügyi együttműködés részeként. Az alapvető változást azonban az 1997-ben elfogadott és 1999-ben hatályba lépett Amszterdami Szerződés hozta meg, amely a polgári és kereskedelmi ügyekben történő igazságügyi együttműködés területét áthelyezte a harmadikból az első, azaz a közösségi pillérbe. Ez által lehetővé vált a közösségi jogalkotás a határozatok elismerése és végrehajtása terén. Az új szerződés egyúttal konkretizálta is a polgári eljárásjog azon területeit, ahol közösségi jogalkotás szükséges, külön is kiemelve a határozatok elismerése és végrehajtása javításának és egyszerűsítésének a kérdését.² A szemléletváltás eredményeként ténylegesen is aktív jogalkotás kezdődött meg a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködést érintően.

E jogalkotási hullám eredményeként született meg az első, témánk szempontjából releváns közösségi jogi aktus. A Tanács 2000. december 22-én fogadta el a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló *44/2001/EK rendeletet*, amely 2002. március 1-jén lépett hatályba, és amelyet struktúrájuk hasonlósága miatt a jogirodalom Brüsszel I Rendeletként emleget. Az új rendelet váltotta fel a korábbi, kormányközi alapokon létrejött Brüsszeli Egyezményt.

A 44/2001/EK rendelet a jogelődjeként értékelt egyezményhez hasonlóan kiállta az idő próbáját, és mintegy 15 éven keresztül alkalmazandó volt az Európai Unió tagállamaiban, jelentősen megkönnyítve a külföldi határozatok Unión belüli szabad áramlását. Átfogó felülvizsgálatát követően

---

² Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 65. cikke szerint

A több államra kiterjedő vonatkozású polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén a 67. cikknek megfelelően és a belső piac megfelelő működéséhez szükséges mértékben elfogadásra kerülő intézkedések magukban foglalják:

- a) fejlesztést és egyszerűsítést a következő területeken:
  - a bírósági és bíróságon kívüli iratok határokon túlra történő kézbesítésének rendszere;
  - együttműködés a bizonyításvétel terén;
  - a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok, köztük a nem bírósági ügyekben hozott határozatok elismerése és végrehajtása,
- b) a tagállamokban alkalmazandó kollíziós, illetve joghatóságra vonatkozó szabályok összeegyeztethetőségének előmozdítását;
- c) a polgári eljárások megfelelő lefolytatását akadályozó tényezők kiküszöbölését, szükség esetén a tagállamokban alkalmazandó polgári eljárási szabályok összeegyeztethetőségének előmozdításával.

azonban a közelmúltban született egy újabb rendelet, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló *1215/2012/EU rendelet*, amelyet immár a döntéshozatali eljárásokat érintő időközben történt reformokra tekintettel az Európai Parlament és a Tanács együttesen fogadott el 2012. december 12-én, és amely 2015. január 15. napjától alkalmazandó.

Ezen írás témája a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályozás fejlődésének bemutatása. A téma aktualitását adja, hogy nem régiben lépett hatályba az új rendelet, ami jó alkalom arra, hogy visszatekintsünk, hogyan is jutottak el az uniós tagállamok az integrációnak a hatályos rendeletben szabályozott szintjére a határozatok szabad áramlásának biztosítása terén.

I. Az 1968-as Brüsszeli Egyezmény

Az első, témánk szempontjából releváns norma a Brüsszeli Egyezmény. A konvenció megszületése előtt számos bilaterális egyezmény volt hatályban a tagállamok között. Nem létezett azonban ilyen nemzetközi szerződés Franciaország és Németország, Franciaország és Hollandia, Franciaország és Luxemburg, Németország és Luxemburg, továbbá Luxemburg és Olaszország viszonylatában. A hatályos nemzetközi szerződések pedig lényeges különbségeket mutattak különösen az eljáró bíróságok meghatározásának szabályai, valamint az elismerhetőség és végrehajthatóság feltételei tekintetében. A tagállami szabályok eltéréseit erősítette az is, hogy a bilaterális megállapodások nem rendelkeztek az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás eljárási szabályairól.³ Mindezek miatt, az volt tapasztalható, hogy „a kétoldalú nemzetközi egyezmények közötti különbségek megnehezítik a határozatok szabad áramlását, és az egyes tagállamok polgárai közötti egyenlőtlen elbánáshoz vezetnek, ami pedig ellentétes a diszkrimináció tilalmáról szóló közösségi alapelvvel, különösen pedig a Római Szerződés 7. cikkével.”⁴

A külföldi határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályozás különbözőségeiből fakadó problémák miatt az Európai Bizottság kezdeményezte egy új, multilaterális nemzetközi

---

³ Jenard-jelentés, HL C 59., 1979.3.5., 1–65. o, No C 59/6

⁴ Jenard-jelentés, HL C 59., 1979.3.5., 1–65. o, No C 59/6

egyezmény elfogadását. A bizottsági kezdeményezést követően 1960. február 18-án az egyezmény tervezetének kidolgozása érdekében szakértői bizottság felállításáról döntöttek a tagállamok.⁵ A végleges szöveg az 1966. július 5. napja és 15. napja között megtartott ülésen született meg,⁶ és azt 1968. szeptember 27-én, Brüsszelben írták alá a tagállamok.

Mivel a bírósági határozatok szabad áramlása szükséges volt az egységes piac megfelelő működéséhez, az Európai Közösségek bővülésével az új tagállamoknak is csatlakozniuk kellett a Brüsszeli Egyezményhez. Erre a csatlakozási szerződésükben vállaltak kötelezettséget, és gyakorlatban a régi és új tagállamok által aláírt új egyezmény útján történt meg. A bővítések kapcsán az egyezmény kisebb módosításait is elvégezték.

Az egyezmény, ahogy a később helyébe lépő rendeletek is, a polgári és kereskedelmi ügyekben szabályozta a joghatósági kérdéseket, valamint a határozatok elismerésének és végrehajthatóvá nyilvánításának szabályait. III. fejezetében külön tárgyalta a határozatok elismerésére, és a végrehajthatóvá nyilvánítására vonatkozó szabályokat, ez utóbbit „végrehajtás” címszó alatt.

Azon célkitűzést szem előtt tartva, hogy a lehető legjobban megkönnyítse a határozatok szabad áramlását a Közösségeken belül, a 26. cikke úgy rendelkezett, hogy „valamely szerződő államban hozott határozatot a többi szerződő államban külön eljárás nélkül elismerik.”⁷ Az elismerés tehát az egyezmény alapján automatikus volt, nem valamely tagállami bíróság formális döntésének eredménye. Lehetővé tette azonban annak külön eljárásban történő megállapítását is, hogy a határozat az adott tagállamban elismerhető. Ezt az eljárást a végrehajthatóvá nyilvánításra vonatkozó szabályok szerint kellett lefolytatni annak a kérelmére, akinek ahhoz jogi érdeke fűződik.⁸ Rögzítette továbbá az egyezmény, hogy amennyiben valamely eljárásban előzetes

---

⁵ Jenard-jelentés, HL C 59., 1979.3.5., 1–65. o, No C 59/3

⁶ Jenard-jelentés, HL C 59., 1979.3.5., 1–65. o, No C 59/3

⁷ Brüsszeli Egyezmény 26. cikk (1) bekezdés, Európai polgári eljárásjog - jogszabálygyűjtemény, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009, szerk. dr. Osztoivits András, 310. o.

⁸ Brüsszeli Egyezmény, 26. cikk (2) bekezdés

kérdésként merül fel a határozat elismerhetősége, az eljárás szerinti bíróság joghatósággal rendelkezik e kérdés eldöntésére.⁹

A külön elismerési eljárások kiiktatása mellett a határozatok szabad áramlását ugyancsak lényegesen megkönnyítő szabály volt az egyezményben a külföldi határozat érdemi felülvizsgálatának (*révision au fond*) tilalma. Az egyezmény szövege nem hagyott kétséget, amikor is kategorikusan rögzítette 29. cikkében, hogy „a külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.”¹⁰

Az automatikus elismerés általánossá tétele természetesen nem jelentette azt, hogy a külföldi határozat elismerésének megtagadására a tagállamoknak többé ne lett volna lehetősége. Az elismerés megtagadására azonban csak a 27. cikkben kimerítően felsorolt okok valamelyikének fennállása alapján kerülhetett sor.

Az egyezmény 27. cikke szerint a határozat nem ismerhető el, ha az elismerés azon állam közrendjébe ütközne, amelyben az elismerést kérik. A Brüsszeli Egyezmény hatálya alatt nem lehetett elismerni a határozatot abban az esetben sem, ha azt „az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére szabályszerűen és megfelelő időben ahhoz, hogy a védelméről gondoskodhasson.”¹¹Nem volt mód a származás helye szerinti tagállam határozatának elismerésére, amennyiben összeegyeztethetetlen volt „az azonos felek közötti jogvitában abban az államban hozott határozattal, amelyben az elismerést kérik.”¹²A határozat elismerésének akadályát képezte továbbá, ha a származási állam bírósága olyan előzetes kérdés eldöntése tekintetében, amely természetes személyek személyállapotát, jog-és cselekvőképességét, valamint törvényes képviselőjét, házassági vagyontjogot vagy öröklési jogot érint, ellentétbe kerül azon állam

---

⁹ Brüsszeli Egyezmény, 26. cikk (3) bekezdés

¹⁰ Brüsszeli Egyezmény, 29. cikk, Európai polgári eljárásjog - jogszabálygyűjtemény, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009, szerk. dr. Osztoivits András, 312. o.

¹¹ Brüsszeli Egyezmény, 27. cikk 2. pont, Európai polgári eljárásjog - jogszabálygyűjtemény, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009, szerk. dr. Osztoivits András, 311.o.

¹² Brüsszeli Egyezmény, 27. cikk 3. pont, Európai polgári eljárásjog - jogszabálygyűjtemény, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009, szerk. dr. Osztoivits András, 311.o.

nemzetközi magánjogának valamely rendelkezésével, amelyben az elismerést kérik. Ez alól kivételt képezett az az eset, ha a határozathozatal akkor sem vezetett volna más eredményre, ha ezen utóbbi állam nemzetközi magánjogának rendelkezéseit alkalmazták volna.¹³

Az egyezmény eredeti szövegéhez képest az 1978-as csatlakozási egyezmény kiegészítette a 27. cikket egy ötödik esettel, amely szerint nem volt lehetséges az elismerés akkor sem, ha azt olyan határozat alapján kérték, amely „összeegyeztethetetlen más nem szerződő államban, azonos jogalaptól származó, azonos felek közötti eljárásban hozott korábbi határozattal, feltéve, hogy a korábbi határozat a címzett szerződő államban az elismerés feltételeinek megfelel.”¹⁴Ezen esetkör alapján akkor is meg kellett tagadni a határozat elismerését, ha nem más tagállamban, hanem a Közösségeken kívüli államban meghozott határozattal lenne összeegyeztethetetlen. Ennél a megtagadási oknál azonban az egyezmény többletfeltételt követelt meg a 27. cikk 3. pontjában szabályozott esethez képest. Az elismerés megtagadása ugyanis e pont értelmében csak olyan határozat alapján volt lehetséges, amely az elismerési eljárás tárgyát képező határozathoz képest korábbi, és azzal nemcsak a felek, de a jogalap tekintetében is azonosságot mutat. További követelmény volt, hogy a korábbi határozat az elismerés feltételeinek eleget tegyen. A fentieken túl az elismerés megtagadásához vezetett, ha a származás helye szerinti tagállamban megsértették a biztosítási és fogyasztói ügyekre vonatkozó speciális joghatósági szabályokat vagy a kizárólagos joghatósági szabályokat.¹⁵

Az egyezmény III. fejezetének második része tartalmazza a végrehajthatóvá nyilvánítás részletes szabályait. A végrehajthatóvá nyilvánítási, ún. *exequatur eljárás* lényege annak a végrehajtási jogcímnek a megteremtése, amely lehetővé teszi a külföldi határozat alapján a végrehajtási eljárás megindítását. A Brüsszeli Egyezmény 38. cikk (1) bekezdése szerint valamely tagállamban hozott, és ebben a tagállamban végrehajtható határozatot más tagállamban akkor hajtanak végre, ha azt bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatónak nyilvánították. A végrehajtási eljárás

---

¹³ Brüsszeli Egyezmény, 27. cikk 4. pont, Európai polgári eljárásjog - jogszabálygyűjtemény, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009, szerk. dr. Osztovíts András, 311.o.

¹⁴ Brüsszeli Egyezmény, 27. cikk 5. pont, Európai polgári eljárásjog - jogszabálygyűjtemény, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009, szerk. dr. Osztovíts András, 311.o.

¹⁵ Brüsszeli Egyezmény, 28. cikk (3) bekezdés

megindítására és foganatosítására vonatkozó rendelkezéseket a Brüsszeli Egyezmény, és a később helyébe lépő rendeletek sem tartalmazzák. A közösségi és uniós jogalkotás arra szorítkozott, hogy a végrehajtási jogcímet megteremtse a külföldi határozatok tekintetében. A határozat szűk értelemben vett végrehajtása pedig már nem közös szabályok, hanem a végrehajtás helye szerinti tagállam joga alapján történt a Brüsszeli Egyezmény hatálya alatt, és történik ma is.

Az exequatur eljárás alapelve az volt, hogy vélemezni kellett, hogy a végrehajtandó határozat nem szenved olyan hibában, ami a végrehajthatóvá nyilvánítás akadályát képezi. A végrehajthatóvá nyilvánítás megtagadására pedig csak akkor kerülhetett sor, ha az elismerés megtagadásának valamely oka állt fenn. Az eljárás a jogosult kérelmére indult meg. Az egyezmény szerinti eljárás az egyszerűsítés és gyorsítás szellemében alapvetően az adós részvétele nélkül zajlott. Az adós csak a jogorvoslati eljárásban kapott lehetőséget arra, hogy a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozatot vitassa.

A kérelem benyújtására vonatkozó eljárást az egyezmény nem szabályozta, arra azon tagállam joga volt irányadó, amelyben a kérelmet előterjesztették.¹⁶ Előírta azonban, hogy a kérelmezőnek a kérelem elbírálására illetékes bíróság illetékességi területén lévő kézbesítési címet kell megjelölnie, ha az eljárás helye szerinti tagállam joga ilyen cím megadásáról nem rendelkezik,¹⁷ kézbesítési megbízottat kell állítania.¹⁸ E szabály azért került az egyezménybe, mert az eljárás helye szerinti bíróságnak kézbesítenie kellett a kérelmező részére egyrészt a kérelem tárgyában hozott határozatot, másrészt jogorvoslat előterjesztése esetén a további iratokat már a peres eljárás szabályai szerint a másik félnek is ki kellett adni, a hivatalos iratok külföldre történő kézbesítése pedig hibalehetőségeket és kockázati tényezőket rejtett, amelyek ilyen módon kiküszöbölhetők voltak.¹⁹

---

¹⁶ Brüsszeli Egyezmény, 33. cikk (1) bekezdés

¹⁷ a Brüsszeli Egyezmény aláírói közül Németország nem ismerte a kézbesítési cím intézményét

¹⁸ Brüsszeli Egyezmény, 33. cikk (2) bekezdés

¹⁹ Jenard kommentár V. fejezet, II. rész, a 33. cikkhez fűzött magyarázat, HL C 59., 1979.3.5., 1–65. o, No C 59/49

A kérelmezőnek a kérelemével együtt be kellett mutatnia a határozat hitelessége megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő másolatát, mulasztási eljárás során hozott határozat esetében olyan okirat eredeti példányát vagy hitelesített másolatát, amelyből kitűnik, hogy az eljárást megindító vagy azzal egyenértékű iratot a mulasztó félnek kézbesítették.²⁰ Ez az elismerés és a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemre is irányadó volt. A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemhez csatolni kellett továbbá azon okiratokat, amelyekből megállapítható, hogy a határozat a származás helye szerinti tagállamban végrehajtható és azt kézbesítették, valamint szükség esetén a költségmentesség engedélyezéséről szóló iratot.²¹ A kérelem tárgyában eljáró bíróságnak mindemellett lehetősége volt arra, hogy az egyezményben kifejezetten a kérelem mellékleteként nevesített dokumentumok helyett más egyenértékű iratot is elfogadjon, akár eltekintsen további iratok csatolásától, amennyiben elegendő információval rendelkezik ahhoz, hogy megalapozott döntést hozhasson.²² Az egyezmény nem követelte meg a csatolandó okiratok fordítását, azonban a bíróság kérelmére csatolni kellett fordítást is, amelyet valamely tagállamban arra képesítéssel rendelkező személy hitelesített.²³

A Brüsszeli Egyezmény a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásra soron kívüliséget ír elő, amikor kimondja, hogy a kérelem tárgyában haladéktalanul határozatot kell hozni.²⁴ A kérelem elbírálása során a bíróságnak azt kellett hivatalból megvizsgálnia, hogy az elismerés megtagadásának fentebb ismertetett okai fennállnak-e. A külföldi határozatot érdemben nem vizsgálhatta felül.²⁵

A határozat ellen a felek jogorvoslattal élhettek. Az egyezmény alapján a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló döntés elleni jogorvoslati kérelmet a peres eljárásra irányadó szabályok szerint kellett előterjeszteni.²⁶ Azaz a fellebbviteli eljárás már megindulásának pillanatától mindkét fél részvételével zajlott. Mind a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet elutasító határozat, mind a

---

20 Brüsszeli Egyezmény, 46. cikk

21 Brüsszeli Egyezmény, 47. cikk

22 Brüsszeli Egyezmény, 48. cikk (1) bekezdés

23 Brüsszeli Egyezmény, 48. cikk (2) bekezdés

24 Brüsszeli Egyezmény, 34. cikk (1) bekezdés

25 Brüsszeli Egyezmény, 34. cikk (3) bekezdés

26 Brüsszeli Egyezmény, 37. cikk (1) bekezdés

végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozat tekintetében külön-külön rögzítette az egyezmény, hogy az mely tagállamban mely bíróság előtt támadható meg. A jogorvoslat tárgyában hozott döntés kapcsán ugyancsak felsorolta a megtámadás módját tagállamonként.²⁷A jogorvoslati eljárás lefolytatásának részletes szabályait az egyezmény nem rögzítette, így azt a tagállamok belső joga határozta meg.

II. A Brüsszel I. Rendelet

A Brüsszeli Egyezmény - bár időközben kisebb módosításokon átesett - mintegy 30 éven keresztül volt hatályban, igen nagy jelentőséggel bírt, és az Európai Közösségek tagállamai széles körben alkalmazták annak rendelkezéseit. A '90-es években azonban felmerült az egyezmény átfogó revíziójának gondolata. A revíziót elsősorban az tette ekkor szükségessé, hogy 1968 óta a gazdaság lényeges változásokon ment át, és kialakultak a kereskedelemnek olyan formái, amelyek nem voltak ismertek a Brüsszeli Egyezmény megszületésének idején.²⁸

Mint ahogy a revízió abszolút szükségesnek tűnt, az 1997. december 4-5-i Európai Tanács felállított egy ad hoc bizottságot, amelynek feladata a Brüsszeli (és Luganoi) egyezmények felülvizsgálata volt,²⁹elsősorban annak érdekében, hogy a vonatkozó uniós jog figyelembe vegye a kereskedelem időközben kialakult új formáit. A bizottság elsőként egy, a Brüsszeli Egyezmény helyébe lépő új egyezmény tervezetét dolgozta ki az Európai Unióról szóló Szerződés K. 3. cikk (2) bekezdése alapján.³⁰ Időközben azonban hatályba lépett az Amszterdami Szerződés, amely új alapokra helyezte a polgári ügyekben való igazságügyi együttműködést. A pillérváltás pedig lehetővé tette, hogy a Brüsszeli Egyezmény által szabályozott joganyag egy sui generis közösségi jogforrásban, azaz egy közösségi rendeletben szülessen újjá.

---

²⁷ a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozat esetében a Brüsszeli Egyezmény 37. cikke, a kérelmet elutasító határozat esetében a 40. cikke sorolja fel a jogorvoslati kérelmet elbíráló tagállami hatóságokat és a jogorvoslat tárgyában hozott határozat megtámadásának módját tagállamonként

²⁸ rendelet-javaslat a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, és a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, COM (1999) 348 final, 99/0154 (CNS) Brüsszel, 99.07.14., 2.1 pont

²⁹ rendelet-javaslat a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, és a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, COM (1999) 348 final, 99/0154 (CNS) Brüsszel, 99.07.14., 1.2. pont

³⁰ rendelet-javaslat a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, és a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, COM (1999) 348 final, 99/0154 (CNS) Brüsszel, 99.07.14., 1.2. pont

A Brüsszeli Egyezményt felváltó 44/2001/EK tanácsi rendeletet³¹a Tanács 2000. december 22-én fogadta el, és az 2002. március 1-jén lépett hatályba. Mivel tárgyában a jogelődjének számító egyezménnyel azonos, és struktúrájában is azzal igen nagy hasonlóságot mutat, a jogirodalom Brüsszel I. Rendeletnek nevezte el.

A rendelet megalkotóinak fő célkitűzése a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok belső piacon történő szabad áramlásának felgyorsítása, megkönnyítése volt. Ezzel összefüggésben a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó fejezet átgondolását az az elv vezérelte, hogy egyszerűsítsék a határozatok elismerésére és végrehajthatóvá nyilvánítására vonatkozó eljárásokat annak érdekében, hogy a hitelező a korábbinál gyorsabban hozzá tudjon jutni a származási országtól eltérő tagállamban érvényes végrehajtási jogcímhez.³²Ezt egyrészt a megtagadási okok hivatalbóli vizsgálatának megszüntetése útján az exequatur eljárás gyorsításával, másrészt egységes tanúsítvány-formanyomtatvány bevezetésével kívánták lehetővé tenni.

Az elismerés szabályozása a rendeletben nagy vonalakban megegyezik a jogelőd egyezmény szerinti szabályozással. Igen lényeges - az exequatur eljárás módosításából fakadó - különbség mutatkozik azonban abban a tekintetben, hogy a rendelet hatálya alatt már akkor sem lehet a megtagadási okok fennállását hivatalból vizsgálni, ha külön eljárásban kérik a határozat elismerhetőségének megállapítását. Erre majd csak az ugyancsak az exequatur határozat elleni jogorvoslatra irányadó szabályok szerint lefolytatandó jogorvoslati eljárásban nyílik lehetőség.³³

A rendelet megtartotta az elismerés-megtagadási okok Brüsszeli Egyezményből megismert rendszerét, ugyanakkor egyes megtagadási okok tekintetében történtek bizonyos módosítások, és általában véve a rendelet szűkítette az elismerés megtagadásának eseteit.

---

³¹ A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, HL L 12, 2001.01.16., 1-23. o.

³² Rendelet-javaslat a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, és a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, COM (1999) 348 final, 99/0154 (CNS) Brüsszel, 99.07.14., 4.1. és 4.2. pontok

³³ Kegyel Miklós-Harsági Viktória: Európai Polgári eljárásjog, Osiris, 2009, 118. o.

A rendelet szerint az alapeljárásban hozott határozatnak már „nyilvánvalóan” közrendbe ütközőnek kell lennie ahhoz, hogy az elismerésének a megtagadására kerüljön sor.³⁴A joghatóság hiányán alapuló megtagadási ok tartalmában nem változott az egyezményhez képest, a meghallgatáshoz való jog megsértésére vonatkozó megtagadási ok viszont lényeges változáson esett át, amelynek eredményeként jelentősen szűkült azon esetek köre, amelyekben alkalmazható a rendelet alapján. Ahogy láttuk, a Brüsszeli Egyezmény a meghallgatáshoz való jog érvényre jutásához az eljárást megindító vagy azzal egyenértékű irat szabályszerű és megfelelő időben történő kézbesítést írta elő, a rendeletből a kézbesítés szabályszerűségére történő utalás már kimaradt.³⁵A rendelet értelmében a kézbesítés szabálytalansága az elismerés megtagadásához így már nem elegendő. Csak abban az esetben szolgálhat a megtagadás alapjául, ha a szabálytalanság abban állt, hogy az alperes túl későn kapta meg az iratokat ahhoz, hogy a védekezésére megfelelően fel tudjon készülni. Tovább szűkítette a megtagadási ok alkalmazhatóságát, hogy a rendelet már azt is megkövetelte az adóstól, hogy a távollétében hozott határozat ellen, amint arra lehetősége nyílik, védekezzen. Az összeegyeztethetlenségre vonatkozó megtagadási okokat szinte szó szerint átvette az egyezményből a rendelet, ugyanakkor kimaradt az az ok, amely szerint a határozat elismerésének akadályát képezi, ha a származási állam bírósága bizonyos, az egyezményben meghatározott területeket érintő előzetes kérdés eldöntése tekintetében nem egyeztethető össze azon állam nemzetközi magánjogával, amelyben az elismerést kérik.

Lényeges változást hozott a rendelet a korábbi egyezményhez képest az exequatur eljárást illetően abban a tekintetben, hogy a megtagadási okok fennállásának hivatalból történő vizsgálatára a rendelet szerint már nincs lehetősége a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet elbíráló hatóságnak. A kérelmező által bemutatott dokumentumok tisztán alaki vizsgálatát követően kell meghoznia döntését, és majd csak a határozatával szemben előterjesztett jogorvoslati kérelem folytán indult eljárásban lesz mód annak érdemi értékelésére, hogy valóban fennáll-e az az adós által a jogorvoslati kérelemben megjelölt ok, amely a végrehajthatóvá nyilvánításnak akadályát képezi.³⁶

---

³⁴ 44/2001/EK rendelet, 34. cikk 1. pont

³⁵ 44/2001/EK rendelet, 34. cikk 1. pont

³⁶ rendelet-javaslat a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, és a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, COM (1999) 348 final, 99/0154 (CNS) Brüsszel, 99.07.14., a javaslat III. fejezet 2. szakaszához fűzött magyarázat

A kérelemhez csatolandó dokumentumok tekintetében is egyszerűsödtek a rendelet szabályai az egyezményhez képest. Az egyezmény még előírta, hogy, ha mulasztásos határozat az eljárás tárgya, a kérelemmel együtt igazolni kell, hogy az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű dokumentumot a mulasztó félnek kézbesítették. A rendelet már nem követeli meg ennek az igazolását, mivel a végrehajthatóvá nyilvánításnak (és az elismerésnek) a rendelet alapján a származási tagállam határozatának kézbesítése már nem előfeltétele.

A csatolandó dokumentumok tekintetében azonban a legfontosabb reform a tanúsítvány-formanyomtatvány bevezetése volt. Az egyezmény szerint a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemhez olyan, pontosan meg nem határozott okiratokat kellett mellékelni, amelyekből kitűnik, hogy a határozat a származás szerinti tagállamban végrehajtható és azt kézbesítették. A rendelet azonban egységesen alkalmazandó tanúsítványt vezet be, amely az alapeljárásban hozott határozat kivonatát, és a végrehajthatóságára vonatkozó információkat tartalmazza. A rendelet szerint a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemhez kizárólag ezt, a származás helye szerinti tagállam által kiállított³⁷ tanúsítványt kell csatolni,³⁸ egyebet nem.

A tanúsítvány bevezetése, ahogy a megtagadási okok hivatalból történő vizsgálatának eltörlése, az eljárás egyszerűsítését és gyorsítását célozta, abból kiindulva, hogy az egységes formanyomtatvány használata meg fogja könnyíteni az elismerés helye szerinti tagállam dolgát, amelynek nem kell többé számára ismeretlen formájú dokumentumok alapján határoznia, így nyilvánvalóan könnyebben és rövidebb idő alatt meg tudja hozni a döntését.

Az exequatur eljárás első szakaszának átalakítása maga után vonta a jogorvoslati eljárás lényeges átalakítását is. Míg az egyezmény alapján a jogorvoslati eljárásban az eljáró hatóság azt vizsgálta felül, hogy a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet elbíráló hatóság *ex officio* eljárása során megfelelően határozott-e a megtagadási okok fennállásának tárgyában, a rendelet szerint a jogorvoslati eljárásban került sor első ízben annak értékelésére, hogy a konkrét határozat

---

³⁷ 44/2001/EK rendelet 54. cikk: A határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága vagy hatáskörrel rendelkező hatósága bármely érdekelt fél kérelmére az e rendelet V. mellékletében szereplő formanyomtatványnak megfelelő tanúsítványt bocsát ki.

³⁸ 44/2001/EK rendelet, 53. cikk (2) bekezdés

tekintetében fennáll-e a végrehajthatóvá nyilvánítás akadályát képező ok. A másodfokon eljáró hatóság az elsőfokú határozatot kizárólag valamely megtagadási ok alapján vonhatta vissza.³⁹Minthogy a rendelet a hivatalbóli vizsgálatot eltörölte, a jogorvoslati eljárásban sem kell valamennyi megtagadási ok fennállását kizárni, csak a kérelem keretein belül lehet vizsgáldni.

III. A Brüsszel I-A Rendelet

A Brüsszel I. Rendelet 73. cikke előírja az Európai Bizottság számára, hogy a rendelet hatályba lépését követő öt év elteltével készítsen jelentést a rendelet alkalmazásáról, szükség szerint ahhoz csatolja a rendelet módosítására vonatkozó javaslatát.⁴⁰E feladatnak eleget téve készítette el a Bizottság a rendelet által előírt jelentését.⁴¹A 2009. április 21-én elfogadott jelentés a rendelet általános értékelése körében rögzíti, hogy azt „kifejezetten sikeres jogszabálynak tekintik, amely az átfogó joghatósági szabályokra, a párhuzamos eljárások összehangolására és a határozatok szabad forgalmára alapuló igazságügyi együttműködés hatékony rendszere révén megkönnyíti a határokon átnyúló perek vitelét.”⁴²Ugyanakkor lehetőséget lát a rendelet szabályainak további javítására.

A végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás kapcsán arra mutat rá, hogy ez az eljárás hiánytalan kérelem esetén átlagosan 7 naptól 4 hónapig szokott tartani, de ha a kérelem hiányos, még továbbá tart. Jogorvoslattal az esetek 1-5 %-ában élnek a felek, a jogorvoslati eljárás időtartama pedig egyes tagállamokban akár 3 évig terjedő is lehet. Mindezzel együtt a kérelmek 90-100 %-a alapján megállapítják a végrehajthatóságot az illetékes hatóságok.⁴³A jelentésben foglalt statisztikai adatok arra engedtek következtetni, hogy, bár a rendelet az exequatur eljárás lefolytatására soronkívüliséget írt elő, a gyakorlatban sok esetben csak hónapok alatt született meg a

---

³⁹44/2001/EK rendelet, 45. cikk (1) bekezdés

⁴⁰ A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, HL L 12, 2001.01.16., 73. cikk

⁴¹ A Bizottság Jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági És Szociális Bizottságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról, COM(2009) 174 végleges, Brüsszel, 21.4.2009

⁴² COM(2009) 174 végleges, Brüsszel, 21.4.2009, 2.2. pont

⁴³ COM(2009) 174 végleges, Brüsszel, 21.4.2009, 3.1. pont

végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozat a rendelet hatálya alatt, ami nem felelt meg a határozatok szabad áramlásának megkönnyítésére irányuló uniós célkitűzésnek.

A Bizottság jelentését egy *ún. Zöld Könyv*⁴⁴kísérte, amely a jelentésben felvetett problémák kapcsán megoldási javaslatokat tartalmazott, és célja az volt, hogy a rendelet revíziója minél szélesebb körű konzultációt követően valósuljon meg. A Zöld Könyv az exequatur eljárásról szerzett tapasztalatok kapcsán hangsúlyozta, hogy egy határok nélküli belső piacon nehéz igazolni, hogy a polgároknak és vállalkozásoknak időt és pénzt kell áldozniuk jogaik külföldi érvényesítésére, különösen, ha a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelmeknek szinte mindig helyt adnak. Ebből az okból kifolyólag az exequatur eljárás eltörlésére tett javaslatot azzal, hogy azt szükséges biztosítékok bevezetésének kell kísérnie.⁴⁵

A Zöld Könyv az előbbieken túl felvetette, hogy a végrehajtási szakaszban az igazságszolgáltatás igénybevételének lehetőségét egy egységes formanyomtatvány kidolgozásával lehetne fokozni, amely az Európai Közösség valamennyi hivatalos nyelvén elérhető lenne és tartalmazná a határozat kivonatát. Egy ilyen formanyomtatvány ugyanis szükségtelenné tenné a teljes határozat lefordítását, valamint biztosítaná, hogy valamennyi jelentős (pl. a kamatokra vonatkozó) információ a végrehajtó hatóságok rendelkezésére álljon. Rámutatott továbbá, hogy a kézbesítési cím megjelölésére vagy kézbesítési meghatalmazott kijelölésére vonatkozó kötelezettség már meghaladottá vált, eltörlése pedig a végrehajtás során felmerülő költségeket csökkenthetné.⁴⁶

A Zöld Könyvre összesen 130 válasz érkezett. A Bizottság társszervezésével két konferenciát is tartottak a felülvizsgálatról 2009-ben és 2010-ben. 2010 júliusában pedig találkozót szerveztek nemzeti szakértőkkel. Ilyen kiterjedt konzultációt követően terjesztette elő a Bizottság egy új rendelet elfogadására vonatkozó javaslatát,⁴⁷ amely majd a Brüsszel I. Rendelet helyébe lép. A

---

⁴⁴ Zöld Könyv a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet felülvizsgálatáról, COM(2009) 175 végleges, Brüsszel, 21.4.2009

⁴⁵ COM(2009) 175 végleges, Brüsszel, 21.4.2009, 1. pont

⁴⁶ COM(2009) 175 végleges, Brüsszel, 21.4.2009, 8.3. pont

⁴⁷ a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló rendelet-javaslat, COM(2010) 748 végleges/2, Brüsszel, 2011.1.3

javaslat fő céljaként a határon átnyúló bírósági eljárások, valamint a határozatok Európai Unión belüli szabad mozgásának megkönnyítését határozta meg.⁴⁸Az új rendeletet végül 2012. december 12-én fogadta el az Európai Parlament és a Tanács.⁴⁹ Az azóta Brüsszel I-A Rendelet néven emlegetett új uniós aktus 2015. január 10-én váltotta fel a Brüsszel I. Rendeletet. Kizárólag a 2015. január 10. napján vagy azt követően indított eljárásokra alkalmazandó, a korábban indult eljárásokban hozott határozatok tekintetében továbbra is a Brüsszel I. Rendelet az irányadó.⁵⁰

A hatályos rendelet az elismerés kapcsán már korábban szabályozott rendszer lényegi elemein nem változtatott. A Brüsszel I-A Rendelet szerint is automatikus az elismerés, azonban külön eljárásban is lehet kérni annak megállapítását, hogy a határozat elismerésének megtagadását eredményező okok nem állnak fenn.

Az elismerés megtagadásának okait az új rendelet ugyancsak lényegében változtatás nélkül vette át a korábbi rendeletről. A joghatóság hiányán alapuló megtagadási ok azonban egy további elemmel bővült: a hatályos szabályok alapján az egyedi munkaszerződéseket érintő ügyekkel kapcsolatos joghatósági szabályok sérelme is az elismerés megtagadását eredményezi.⁵¹A fogyasztói, biztosítási és egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyletekre vonatkozó joghatóság sérelmén nyugvó megtagadási ok kiegészült továbbá azzal a követelménnyel is, hogy a gyengébb pozícióban lévő fél legyen az alperes.⁵²Ez a pontosítás összhangban van azzal az elvvel, hogy maga a joghatósági szabály is a gyengébb fél védelmét célozza. Ha az alapeljárásban a jogviszonyban hagyományosan gyengébb félként szereplő személy a felperes volt, nincs ok az elismerés gyengébb fél védelmén alapuló megtagadására, hiszen felperesként a fogyasztó, munkavállaló vagy biztosított maga választotta meg, hogy melyik tagállam bírósága előtt kíván pert indítani.

---

48 COM(2010) 748 végleges/2, Brüsszel, 2011.1.3, 1.2. pont

49 Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, HL L 351., 2012.12.20., 1–32. o.

50 1215/2012/EU rendelet 66. cikk

51 1215/2012/EU rendelet, 45. cikk (1) bekezdés e) pont

52 1215/2012/EU rendelet, 45. cikk (1) bekezdés e) pont

Az elismeréssel ellentétben a végrehajtásra vonatkozó szabályok tekintetében a Brüsszel I-A Rendelet jelentős változást hozott. Az Európai Bizottság a Brüsszel I Rendelet alkalmazásának felülvizsgálata során, ahogy láttuk, azt tárta fel, hogy az exequatur eljárás akadályozza a határozatok szabad mozgását az által, hogy az uniós célkitűzésekkel össze nem egyeztethető késedelmet okoz. E mellett szükségtelenül megnöveli a végrehajtással összefüggő költségeket is, ugyanis a bonyolultabb ügyekben az eljáráshoz kapcsolódó ügyvédi díjak, fordítási és bírósági költségek a Bizottság által vizsgált időszakban akár a 12 700 eurót is elérhették.⁵³A rendelet alkalmazását érintő hatásvizsgálatok arra is rámutattak, hogy az eljárás az esetek többségében nem több, mint pusztán formalitás. Az exequatur kiiktatásával az előzetes konzultációban részt vevők többsége is elvben egyetértett.⁵⁴A végrehajthatóvá nyilvánítás kiiktatása egyébként nem lett volna példa nélküli, hiszen ekkor már voltak olyan speciális területeket szabályozó rendeletek, amelyek mellőzték az exequaturt.⁵⁵Minderre tekintettel az uniós jogalkotó a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárást a kölcsönös bizalom elvével összhangban a 1215/2012/EU rendelet hatálya alá tartozó polgári és kereskedelmi ügyek esetében is eltörölte.

A hatályos rendelet tehát úgy rendelkezik, hogy valamely tagállamban hozott határozat - a címzett tagállamban hozott határozatokra vonatkozó feltételekkel azonos feltételekkel - egy másik tagállamban is végrehajtható anélkül, hogy azt végrehajthatóvá kellene nyilvánítani. Magára a végrehajtásra a hatályos rendelet is a tagállamok belső jogát rendeli alkalmazni azzal, hogy a végrehajtás megtagadásának vagy felfüggesztésének a címzett tagállam joga alapján fennálló okai csak annyiban alkalmazandók, amennyiben nem összeegyeztethetetlenek az elismerés megtagadásának a rendeletben szabályozott okaival.⁵⁶

A Brüsszeli Egyezmény és a Brüsszel I. Rendelet is előírta a végrehajthatóvá nyilvánítást kérelmezőnek, hogy az exequatur eljárást lefolytató bíróság illetékességi területére eső kézbesítési címet, vagy kézbesítési megbízottat jelöljön meg. Annak idején a külföldi kézbesítésben rejlő

---

⁵³ Sajtóközlemény, IP/10/1705, Strasbourg, 2010. december 14., http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1705_hu.htm

⁵⁴ COM(2010) 748 végleges/2, Brüsszel, 2011.1.3, 1.2. pont

⁵⁵ 2201/2003/EK rendelet, 805/2004/EK rendelet, 861/2007/EK rendelet, 4/2004/EK rendelet

⁵⁶ 1215/2012/EU rendelet, 39. cikk és 41. cikk (1) és (2)

kockázati tényezők indokolták ezt az előírást. Idő közben azonban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítésére vonatkozó közös szabályok elfogadása⁵⁷ miatt ez a követelmény túlhaladottá vált.⁵⁸ Az új rendeletből ezért ki is került. Aki a Brüsszel I-A Rendelet alapján kéri a külföldi határozat végrehajtását valamely tagállamban, nem kell, hogy ott postai címmel rendelkezzen. Meghatalmazott képviselővel is csak abban az esetben, ha a hazai végrehajtást kérők esetében is előírás a jogi képviselő.⁵⁹

A Brüsszel I. Rendelet már bevezetett egy egységes tanúsítvány formanyomtatványt, amelyet a végrehajthatóság megállapítása iránti kérelemhez kellett csatolnia a hitelezőnek. A hatályos rendelet azonban még tovább lépett ezen a területen, ugyanis formanyomtatványnak megfelelő tanúsítványt rendel a bíróság rendelkezésére bocsátani akkor is, ha a hitelező a külföldi határozat elismerésére hivatkozik⁶⁰ valamely tagállami bíróság előtt, és akkor is, ha a határozat végrehajtását kéri.⁶¹ A Brüsszel I. Rendelet szerint lehetőség volt arra, hogy a bíróság a tanúsítvány helyett más egyenértékű okiratokat is elfogadjon. A Brüsszel I-A Rendelet viszont már nem tartalmaz ilyen rendelkezést.

A hatályos rendelet magát a formanyomtatványt is átalakította, tartalmi elemeit lényegesen bővítette. A Brüsszel I. Rendelet szerinti tanúsítvány a határozat legfontosabb adatain túl (eljáró bíróság, felek neve, stb.) pusztán a határozat rendelkező részének szövegét, a költségmentességre vonatkozó adatokat, és annak igazolását tartalmazta, hogy a határozat a származás helye szerinti tagállamban végrehajtható. Ehhez képest a hatályos tanúsítványnak számos többlet-elemet kell tartalmaznia annak érdekében, hogy a végrehajtandó követelés minél pontosabban azonosítható legyen. A határozatot meghozó bíróságnak a tanúsítvány kiállításakor azon szerepeltetnie kell pl.

---

⁵⁷ A Tanács 1348/2000/EK rendelete (2000. május 29.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről, Az Európai Parlament és a Tanács 1393/2007/EK rendelete (2007. november 13.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

⁵⁸ COM(2009) 175 végleges, Brüsszel, 21.4.2009, 8.3. pont

⁵⁹ 1215/2012/EU rendelet 41. cikk (3) bekezdés

⁶⁰ 1215/2012/EU rendelet 37. cikk (1) bekezdés b) pont

⁶¹ 1215/2012/EU rendelet 42. cikk (1) bekezdés b) pont és (2) bekezdés b) pont

rövid tényállást, a kézbesítésre vonatkozó információkat, a további kötelezettekhez vonatkozó információkat, a tőke-és kamatkövetelés, valamint a költségek részletezését.⁶²

Az új tanúsítvány bonyolultnak tűnik a korábbi rendelet szerinti verzióhoz képest, és számos olyan elemet tartalmaz, amely bizonyos határozatok esetében kitöltendő, más határozatokra viszont nem vonatkozik, összességében azonban igyekszik a lehető legteljesebb információval szolgálni a külföldi határozatról. Az új formanyomtatvány bevezetésének indoka ugyanis az volt, hogy megkönnyítse a külföldi határozat - exequatur hiányában történő - elismerését és végrehajtását különösen azon esetekben, amikor kamatot és költségeket kell kiszámolni, továbbá, hogy csökkentse a határozat lefordítása iránti igényt és megkönnyítse a határozat felülvizsgálatának kérelmezését az alperes számára.⁶³

Az adós a Brüsszel I-A Rendelet alapján is jogorvoslattal élhet mind a külföldi határozat elismerése, mind a végrehajtása ellen. Az elismerés megtagadása iránti kérelem benyújtására továbbra is a végrehajtás elleni jogorvoslatra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.⁶⁴Ez utóbbinak a szabályai azonban az exequatur eljárás eltörlése miatt lényegesen megváltoztak.

A Brüsszel I. Rendeletben szabályozott végrehajtás elleni jogorvoslati eljárás az exequatur-határozat adós részére történő kézbesítése kapcsán indul meg, és a határozat ellen irányul. A hatályos rendelet alapján azonban már nem születik a külföldi határozat végrehajthatóságáról formális határozat. Az adós jogvédelmét az által biztosítja az új rendelet, hogy lehetővé teszi számára, hogy a végrehajtás ellen kifogást emeljen.

A végrehajtás iránti kérelemről az adós a tanúsítvány kézbesítése folytán szerez tudomást, amelyet a részére az első végrehajtási intézkedés foganatba vételét megelőzően kézbesíteni kell. Annak érdekében, hogy érdemben tudjon védekezni, a tanúsítvánnyal együtt a határozatot is meg kell

---

62 1215/2012/EU rendelet I melléklete

63 COM(2010) 748 végleges/2, Brüsszel, 2011.1.3, 3.1.1. pont

64 1215/2012/EU rendelet 45. cikk (4) bekezdés

küldeni a részére, ha arra korábban még nem került sor,⁶⁵mégpedig olyan nyelven, amelyet megért.⁶⁶Az adósnak így lehetősége nyílik arra, hogy a végrehajtás tényleges megindulása előtt előterjessze a végrehajtás megtagadása iránti kérelmét a tagállamok által meghatározott, és a Bizottsággal közölt bíróságnál.⁶⁷

Az adós kérelme folytán indult végrehajtás megtagadása iránti eljárás ugyancsak a nemzeti szabályok alapján zajlik.⁶⁸A rendelet mindössze annyit ír elő, hogy a döntést haladéktalanul meg kell hozni,⁶⁹valamint, hogy a végrehajtás megtagadására az elismerés megtagadásának okai alapján kerülhet sor.⁷⁰A kérelem jogerős elbírálásáig az eljárás helye szerinti tagállamnak továbbá lehetősége van arra, hogy az adós indítványára a végrehajtást biztosítási intézkedésre korlátozza, biztosíték nyújtásától tegye függővé, vagy teljes egészében, illetve részben felfüggeszse.⁷¹Köteles viszont felfüggeszteni a végrehajtást abban az esetben, ha az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban felfüggesztették a határozat végrehajthatóságát.⁷²

A végrehajtás megtagadására irányuló kérelmet elbíráló határozattal szemben bármelyik fél jogorvoslatot nyújthat be a tagállamok által meghatározott, és a Bizottsággal közölt bíróságnál.⁷³A második jogorvoslati eljárásra is a nemzeti szabályok az irányadók. További jogorvoslatnak a tagállamok döntése alapján csak akkor van helye, ha az arra hatáskörrel rendelkező bíróságot a Bizottsággal közölték.⁷⁴

---

65 1215/2012/EU rendelet 43. cikk (1) bekezdés

66 1215/2012/EU rendelet 43. cikk (2) bekezdés

67 1215/2012/EU rendelet 47. cikk (1) bekezdés

68 1215/2012/EU rendelet 47. cikk (2) bekezdés

69 1215/2012/EU rendelet 48. cikk

70 1215/2012/EU rendelet 46. cikk

71 1215/2012/EU rendelet 44. cikk (1) bekezdés

72 1215/2012/EU rendelet 44. cikk (2) bekezdés

73 1215/2012/EU rendelet 49. cikk

74 1215/2012/EU rendelet 50. cikk

A fentebb felvázolt eljárási szabályok alapján látható, hogy a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó, uniós tagállamokban alkalmazandó szabályok az elmúlt évtizedek folyamán jelentős változásokon mentek keresztül. A fejlődés iránya - a hitelező érdekeinek elsődleges szem előtt tartásával, az adósnak nyújtott garanciák fenntartása mellett - a határozatok külföldön történő végrehajtásának egyszerűsítése és gyorsítása volt.

A határozatok szabad áramlásának minél teljesebb biztosítása felé az első lépést a szabályok egységesítése által a Brüsszeli Egyezmény tette meg. Lefektette a fő szabályokat: bevezette az automatikus elismerés elvét, kidolgozta a megtagadási okok közös rendszerét és kialakította az exequatur eljárás egységes szabályait is. Ezzel megteremtette a határozatok szabad áramlásának alapjait. A következő időkben a Közösségek bővítésével bővült az egyezmény alkalmazásának földrajzi területe is, a szabályok azonban évtizedeken keresztül nem változtak lényegesen.

Az egyezmény eredményein végül a Brüsszel I. Rendelet lépett tovább, az által, hogy megszüntette a megtagadási okok hivatalbóli vizsgálatát, és bevezette az egységes tanúsítvány formanyomtatványt, ami lényegesen meggyorsította, és leegyszerűsítette a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárást. Egyúttal szűkítette a megtagadási okok körét is. A hatályos rendelet forradalmi újjáélesztésként magát az exequatur eljárást is eltörölte abból a célból, hogy tovább gyorsítsa a külföldi határozatok végrehajtását az Unión belül, és mérsékelje annak költségeit. E mellett az egyszerűsítés érdekében továbbfejlesztette a tanúsítvány-formanyomtatványt és kibővítette alkalmazásának körét. Hogy mi lesz a következő lépés, az még nem körvonalazódik, majd az idő adja meg erre a választ, az azonban bizonyos, hogy az uniós jog folyamatosan változik, fejlődik. Egy napon talán eljutunk a végrehajtás fogantatására vonatkozó szabályok harmonizálásáig, akár egységesítéséig is.

Mind a Brüsszeli Egyezmény, mind a Brüsszel I. Rendelet sikeres jogforrásként értékelhető, a hatályos rendelet alkalmazásáról még nem állhatnak rendelkezésre komoly tapasztalatok. Bizonyos idő elteltével ítélni lehet csak meg, hogy az uniós tagállamok közötti kölcsönös bizalom valóban elérte-e azt a szintet, ami a megfelelő alapot biztosít az exequatur eljárás teljes kiiktatásához. A Brüsszel I-A Rendelet előírja a Bizottságnak, hogy 2022. január 21-ig készítsen jelentést a többi intézmény

számára a rendelet alkalmazásának tapasztalatairól.⁷⁵ Ebből a jelentésből ki fogja derülni, hogy nem volt-e esetleg túl korai a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás teljes eltörlése.

---

⁷⁵ 1215/2012/EU rendelet 79. cikk